

میزان تأثیر اجرای سازماندهی تمام وقتی بر کارآیی اتاق‌های عمل و درمانگاه‌های بیمارستان فارابی

فرزاد فرجی خیاوی^{۱*}، محمدرضا ملکی^۲، ناصر صدر ممتاز^۳، کوروش جعفریان^۴

۱. گروه مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز
۲. گروه مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی، دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران
۳. دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران
۴. گروه تغذیه، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران

فصلنامه پایش

سال یازدهم شماره دوم فروردین - اردیبهشت ۱۳۹۱ صص ۱۸۷-۱۸۱

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۹/۸/۱۵

[نشر الکترونیک پیش از انتشار- ۲۲ آبان ۱۳۸۹]

چکیده

در بیمارستان فارابی به منظور افزایش کارآیی و مقابله با مشکلات موجود تصمیم گرفته شد از سازمان دهی تمام وقتی استفاده شود. در این سازماندهی، استادان به جای چهار روز صبح، دو روز صبح و بعد از ظهر در اتاق عمل و درمانگاه فعالیت می‌نمودند. این مقاله به بررسی تأثیر سازماندهی مذکور بر کارآیی اتاق‌های عمل و درمانگاه‌های بیمارستان فارابی می‌پردازد. پژوهش طراحی شده یک مطالعه توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی بود که با استفاده از مقایسه قبل و بعد انجام گرفت. برای انجام پژوهش شاخص‌های کارآیی شامل تعداد بیماران ویزیت شده در درمانگاه‌ها، تعداد عمل‌های جراحی و شاخص‌های بیمارستانی در یک سال قبل از اجرای سازماندهی جدید با یک سال بعد از اجرای آن مقایسه شد. نتایج بررسی نشان داد که پس از اجرای سازماندهی فوق‌الذکر تعداد عمل‌های سرپایی افزایش یافته است ($P=0/005$)، با این حال، تعداد عمل‌های بستری و مجموع عمل‌های جراحی (سرپایی و بستری) تغییر معنی‌داری نشان ندادند. کارآیی درمانگاه‌ها نیز پس از اجرای سازماندهی جدید افزایش قابل توجهی داشت ($P=0/004$). شاخص‌های بیمارستانی نشان دادند که کیفیت خدمات در دوره‌های مورد مقایسه تفاوت معنی‌داری نداشته است. هر چند به نظر می‌رسد این روش سازماندهی جهت بهبود کارآیی درمانگاه‌های تخصصی بیمارستان‌ها و اتاق‌های عمل سرپایی مؤثر باشد، بررسی تأثیر آن بر کارآیی کلی در بیمارستان‌ها نیازمند پژوهش‌های بیشتری با استفاده از پژوهش‌های مداخله‌ای است.

کلیدواژه‌ها: سازماندهی تمام وقتی، کارآیی، بیمارستان فارابی

* نویسنده پاسخگو: اهواز، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور، دانشکده بهداشت

تلفن: ۰۶۱۱-۳۷۳۸۲۶۹

E-mail: farajifarzad@yahoo.com

مقدمه

از زمان آغاز دوره نهضت مدیریت علمی، افزایش کارایی همواره مورد توجه بوده است [۱]. کارایی را نسبت زمان واقعی انجام کار نسبت به زمان استاندارد از پیش تعیین شده تعریف نموده‌اند. به عبارت دیگر، کارایی نسبت ستاده به داده است که بهبود آن برابر با بهبود استفاده از منابع است [۲].

با بهبود کارایی، منابع سازمان بهتر و مفیدتر به کار گرفته می‌شوند. کارایی را می‌توان در سه سطح داده‌ها، فرآیند و ستاده‌ها اندازه‌گیری نمود، اما بهتر است مدیران برای افزایش کارایی به هر سه سطح مذکور توجه نمایند [۳].

برخی از صاحب‌نظران نیز اندازه‌گیری کارایی را با سنجش چشم انداز (Perspective)، داده‌ها و ستاده‌ها درست می‌دانند [۴]. در هر حال، از دیدگاه مصرف‌کنندگان، کارایی معادل کیفیت مناسب است، زیرا رضایت‌مندی آنان را فراهم می‌آورد. به عبارت دیگر، کارایی یکی از شرایط کیفیت مطلوب محسوب می‌شود [۵].

با این دیدگاه از کارایی، باید در نظر داشت که بیمارستان فارابی با بیش از نیم قرن سابقه در ارائه خدمات تخصصی، نام آشناترین مرکز فوق تخصصی چشم پزشکی در کشور است شهرت بیمارستان و عدم استقرار صحیح نظام ارجاع در کشور، باعث اعزام و مراجعه بسیاری از بیماران به مرکز مذکور گردیده است [۶]. از این رو، این مرکز شاهد ازدحام مراجعان و شلوغی درمانگاه‌ها، انتظار شب هنگام مراجعان در پشت درب بیمارستان، اخاذی از بیماران توسط شیادان و بسیاری مشکلات دیگر است [۷].

مسئولان به منظور حل این مشکلات، بر آن شدند که برای استفاده بهتر از امکانات فیزیکی و نیروی انسانی در اتاق‌های عمل و درمانگاه‌ها چاره‌ای بیندیشند. در این راستا با پیشنهاد و هماهنگی گروه آموزشی بیماری‌های چشم، تصمیم گرفته شد که خدمات به صورت تمام وقت ارائه گردد.

جدا از مفهوم رایج واژه «تمام وقت» در دانشگاه‌های علوم پزشکی، ارائه خدمات به صورت تمام وقت، تغییری در سازماندهی بود که بر سازماندهی مبتنی بر ساعات کاری منقطع در مدیریت تمرکز داشت. در این طرح، مقرر شد اعضای هیئت علمی به جای چهار روز صبح، دو روز صبح و بعد از ظهر در اتاق عمل فعالیت نمایند. پیشنهاد دهندگان این سازماندهی، با این پیش فرض که با فعالیت اتاق‌های عمل و درمانگاه‌ها در دو نوبت صبح و عصر، می‌توان بر کارایی اتاق‌های عمل و درمانگاه‌ها افزود، به اجرای

سازماندهی جدید پرداختند. از آنجا که بنا بر گزارش سازمان بهداشت جهانی، انتظار می‌رود تغییر در سازماندهی، موجب تغییر در شاخص‌های کارایی بیمارستان گردد [۸]، تصمیم گرفته شد تأثیر اجرای سازماندهی تمام وقت بر کارایی اتاق‌های عمل و درمانگاه‌های بیمارستان فارابی بررسی شود و نتایج حاصل از این تغییر در اختیار ذی‌نفعان قرار گیرد.

جهت تعیین میزان تأثیر سازماندهی تمام وقتی بر کارایی بیمارستان، شاخص‌های عملکردی بیمارستان طی یک سال قبل و یک سال بعد از تغییر سازماندهی محاسبه و مقایسه شدند.

مواد و روش کار

این پژوهش، مطالعه‌ای توصیفی - تحلیلی از نوع مقطعی بود که شاخص‌های عملکردی یک سال قبل از اجرای سازماندهی تمام وقت را با یک سال بعد از اجرای آن مورد مقایسه قرار داد. این دوره‌های زمانی بهمن ۱۳۸۲ تا پایان دی ماه ۱۳۸۳ و بهمن ۱۳۸۳ تا پایان دی ماه ۱۳۸۴ را شامل می‌شد.

جامعه پژوهش از درمانگاه‌ها و اتاق‌های عمل بیمارستان فارابی تشکیل شده بود. این جامعه از نظر تعداد پزشکان، کارکنان و اتاق‌های عمل و سایر شرایط، قبل و بعد از اجرای سازماندهی جدید، دارای شرایط یکسانی بود. در پژوهش حاضر تعداد اعمال جراحی بستری (به تفکیک گروه‌های فوق تخصصی)، اعمال جراحی سرپایی و اورژانس و نیز تعداد بیماران ویزیت شده در درمانگاه‌های تخصصی طی دوره‌های مورد نظر بررسی شدند. علاوه بر موارد فوق‌الذکر، به منظور بررسی تغییرات میزان کارایی و مقایسه کیفیت خدمات از شاخص‌های بیمارستانی استفاده گردید.

برای شناسایی سنجه‌های مناسب نیز از شاخص‌های عملکردی اعلام شده از سوی سازمان بهداشت جهانی [۹]، شاخص‌های مورد استفاده در اتاق‌های عمل [۱۰] و نیز شاخص‌های رایج وزارت بهداشت بهره گرفته شد. این شاخص‌ها متوسط طول اقامت بیمار، میزان بیماران فوت شده، تخت روز اشغالی، ضریب اشغال تخت، چرخش تخت و فاصله چرخش تخت را در بر می‌گرفت. دو شاخص متوسط طول اقامت بیمار و میزان بیماران فوت شده دو سنجه عمده برای بررسی کیفیت خدمات محسوب می‌شوند. سایر شاخص‌ها نیز برای مقایسه کارایی بیمارستان، مورد بهره‌برداری قرار گرفت. تخت روز اشغالی تعداد تخت‌های بیمارستانی مورد استفاده از سوی بیماران است که در یک مدت معین (عموماً یک

می‌سازد. حال آن که آزمون آماری، این واقعیت را نشان می‌دهد که اجرای سازماندهی تمام وقت، تفاوت معنی‌داری از نظر بهبود شاخص‌های عملکردی بیمارستان به وجود نیاورده است.

از طرفی، شاخص‌های کیفیت خدمات تفاوت مشهودی را نشان نمی‌دهند. در ضمن، در مورد بیماران فوت شده، لازم به تذکر است که طی یک سال پس از اجرای سازماندهی تمام وقت، چهار نفر فوت نمودند که از این تعداد، تنها یک بیمار بعد از ۲۴ ساعت فوت کرده بود. علت مرگ تمام این بیماران نیز سکتة قلبی گزارش شده است.

بحث و نتیجه گیری

هدف از سازماندهی تمام وقتی، بهبود کارایی بیمارستان فارابی بدون افزایش ساعات کار هفتگی بود. تأثیر مثبت حضور تمام وقت اعضای هیئت علمی بر بهبود کارایی در بیمارستان‌های آموزشی قبلاً در پژوهشی نشان داده شده است [۱۳]. با این حال، نباید فراموش کرد که اجرای سازماندهی مذکور به شیفت‌های کار طولانی مدت در درمانگاه‌ها و اتاق‌های عمل منجر گردید. به رغم آن که نتایج یک پژوهش اعلام می‌کند شیفت‌های طولانی مدت و کوتاه مدت از نظر عملکرد تفاوتی ندارند [۱۴] یا نتایج پژوهش دیگری رابطه‌ای بین شیفت‌های طولانی و بیماری‌هایی مانند فشار خون نیافته است [۱۵]. در سایر مقالات تأکید شده است که شیفت‌های کاری طولانی مدت، نه تنها بر کیفیت عملکرد و سلامتی بیماران بلکه بر سلامتی خود پزشکان و سایر کادر درمان نیز تأثیرات منفی دارد. گروهی از نویسندگان معتقدند که دستیاران [۱۶، ۱۷] و انترن‌ها [۱۸، ۱۹] نباید ساعات طولانی مشغول کار باشند. برخی اعتقاد دارند که خطای پزشکان و پرستاران در اثر ساعات طولانی کار بیشتر می‌شود [۲۱-۱۹، ۱۷]. پاره‌ای از نوشتارها بر محدودیت ساعات کاری در پرستاران تأکید دارند [۲۲]؛ زیرا در غیر این صورت سلامت خود و بیماران را به خطر می‌اندازند [۲۰]. مطالعات دیگر نیز بر رضایت شغلی کمتر [۲۳]، عملکرد ضعیف‌تر [۲۴]، زخمی شدن به وسیله سرسوزن و اشیاء تیز [۲۵، ۲۶]، احساس خستگی مداوم [۲۶، ۲۳، ۲۰]، مشکلات قلبی [۲۹-۲۴]، پایین آمدن سطح ایمنی [۲۶]، ایجاد عادات منفی مانند بدخواهی و کشیدن سیگار [۲۹، ۲۸] و حتی افزایش تصادفات رانندگی [۳۰، ۲۶، ۲۴] در اثر ساعات طولانی کار تأکید دارند.

ماه محاسبه می‌شود و هر چه به تخت روز کل نزدیک‌تر باشد کارایی بیمارستان بیشتر است. ضریب اشغال تخت، میزان بهره برداری از تخت‌های بیمارستانی در یک دوره زمانی معین را به صورت درصد نشان می‌دهد.

چرخش تخت نمایانگر تعداد بیماران بستری به ازای هر تخت فعال، طی یک دوره زمانی معین (عموماً یک ماه) است. فاصله چرخش تخت نیز نشان دهنده میانگین فاصله زمانی بین ترخیص یک بیمار و بستری بیمار بعدی به ازای هر تخت است [۱۲، ۱۱]. مجموع این شاخص‌ها می‌توانند دیدی کامل از عملکرد و کارایی بیمارستان را برای ناظران فراهم آورند. آمار و اطلاعات مدارک پزشکی به عنوان منابع اطلاعاتی جهت محاسبه مورد استفاده قرار گرفتند.

به دلیل آن که متغیرهای پژوهش از منحنی نرمال پیروی نمی‌کردند، آزمون ناپارامتری ویلکاکسون در نرم‌افزار SPSS برای مقایسه سال قبل و بعد از اجرای سازماندهی تمام وقت مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش در سه جدول نشان داده شده‌اند. میانگین‌های تعداد اعمال جراحی، بیماران ویزیت شده در درمانگاه‌ها و شاخص‌های بیمارستانی در قبل و بعد از اجرای سازماندهی تمام وقت در این جدول‌ها نمایش داده شده‌اند. گروه‌های آموزشی قرنیه، آب سیاه (گلوکوم) و انحراف چشم (استرابیسم) تغییر مهمی از نظر تعداد عمل‌های جراحی نشان ندادند. اما پس از اجرای سازماندهی تمام وقت، تعداد اعمال جراحی انجام گرفته دو گروه آموزشی فوق تخصصی یعنی شبکیه (رتین) و بیماری‌های حذقه چشم (اربیت) افزایش پیدا کرد. در عین حال، نکته قابل توجه در این مورد، عدم مشارکت گروه آموزشی بیماری‌های حذقه چشم در سازماندهی تمام وقت است. بنابراین نمی‌توان افزایش عملکرد این گروه را به تغییر سازماندهی نسبت داد. بیماران ویزیت شده و تعداد عمل‌های اورژانس نیز تغییر قابل توجهی را نشان نداده‌اند. از آنجا که خدمات اورژانس، بیست و چهار ساعته و بدون وقفه ارائه می‌شود، تغییری در سازماندهی آن ایجاد نشد و انتظار نمی‌رفت که سازماندهی تمام وقت، تأثیری بر خدمات اورژانس داشته باشد. میانگین برخی شاخص‌های محاسبه شده، بهبودهایی را در عملکرد به ذهن متبادر

جدول شماره ۱- میانگین ماهیانه تعداد اعمال جراحی انجام شده در بیمارستان فارابی قبل و بعد از اجرای سازماندهی تمام وقت به تفکیک گروه‌های آموزشی فوق تخصصی

میانگین تعداد اعمال جراحی	گروه‌های آموزشی فوق تخصصی				
	قرنیه	آب سیاه	انحراف چشم	شبکیه	حدقه چشم *
سال قبل از اجرای سازماندهی تمام وقت	۱۰۰۴±۱۸۵	۳۴±۱۰	۹۵±۲۲	۱۶۶±۳۴	۲۹۸±۳۸
سال بعد از اجرای سازماندهی تمام وقت	۹۸۶±۱۵۸	۳۴±۱۲	۸۷±۲۳	۲۰۴±۲۲	۳۳۵±۳۹
P برای اختلاف سال قبل و بعد	۰/۵۳	۰/۹۷	۰/۴۶	۰/۰۰۴	۰/۰۰۸

* گروه آموزشی فوق تخصصی بیماری‌های حدقه چشم (اوربیت) در سازماندهی تمام وقتی شرکت نداشته است.

جدول شماره ۲- میانگین ماهیانه اعمال جراحی و بیماران ویزیت شده در بیمارستان فارابی در یک سال قبل و یک سال بعد از اجرای سازماندهی تمام وقت

میانگین اعمال جراحی و بیماران ویزیت شده	تعداد عمل‌های جراحی					تعداد بیماران ویزیت شده در
	اورژانس *	سرپایی	بستری	کل	اورژانس	درمانگاه‌ها
سال قبل از اجرای سازماندهی تمام وقت	۱۱۱ ± ۱۷	۳۶۱ ± ۵۳	۱۴۲۷ ± ۲۵۴	۱۷۸۹ ± ۳۰۲	۹۵۷۳ ± ۹۷۵	۲۲۲۲۴ ± ۱۸۱۲
سال بعد از اجرای سازماندهی تمام وقت	۱۱۷ ± ۲۵	۴۱۴ ± ۴۹	۱۴۵۴ ± ۲۲۶	۱۸۶۹ ± ۲۶۴	۹۹۰۸ ± ۱۱۲۳	۲۴۷۵۰ ± ۲۳۶۹
P برای اختلاف سال قبل و بعد	۰/۴۴۹	۰/۰۰۵	۰/۴۵۶	۰/۱۵۸	۰/۱۱۷	۰/۰۰۴

* تعدادی از بیماران اورژانس به صورت سرپایی و برخی پس از بستری جراحی شده‌اند.

جدول شماره ۳- میانگین ماهیانه شاخص‌های عملکردی بیمارستان فارابی در یک سال قبل و بعد از اجرای سازماندهی تمام وقتی

شاخص	سال قبل از اجرای سازماندهی تمام وقت		سال بعد از اجرای سازماندهی تمام وقت		P برای اختلاف سال قبل و بعد
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
ضریب اشغال تخت	۵۵/۸۳	۵/۸۰	۶۰/۶۷	۶/۸۷	۰/۰۹۱
چرخش تخت	۷/۷	۱/۰۴	۸/۲۴	۱/۸	۰/۱۶۸
فاصله چرخش تخت	۱/۹۵	۱	۱/۹۴	۰/۸۴	۰/۷۵
میانگین طول اقامت بیمار	۲/۱۵	۰/۲۹	۲/۲	۰/۲۱	۰/۲۰۸
تخت روز اشغالی	۳۳۷۸	۵۱۳	۳۴۱۱	۴۹۹	۰/۷۵۴
بیماران فوت شده	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۳۳	۰/۶۵	۰/۱

پژوهش پیشنهاد می‌کند چنانچه افزایش کارایی و استفاده از امکانات فیزیکی بیمارستان‌ها در دو شیفت کامل صبح و بعد از ظهر مد نظر است، باید برنامه زمانی کارکنان درمانی و پزشکان را به گونه‌ای تدوین نمود که از ساعات طولانی کار جلوگیری شود. یعنی پزشکان و کارکنانی، شیفت عصر را به عهده داشته باشند که از نوبت کاری صبح معاف هستند. نظر به اشتغال گسترده پزشکان و کادر درمان در بخش خصوصی و نیز احتمال استفاده از روزهای آزاد ناشی از این نوع سازماندهی برای فعالیت در بخش خصوصی، رویکرد سازماندهی به افزایش کارایی در بیمارستان‌ها، مستلزم پژوهش‌های بیشتری است.

سهم نویسندگان

فرزاد فرجی خیاوی: نویسنده مقاله و مجری طرح

محمد رضا ملکی: مشاور پژوهشی و راهنمایی در تدوین مقاله

ناصر صدر ممتاز: مجری طرح و راهنمایی در تدوین مقاله

کوروش جعفریان: مشاور پژوهشی و راهنمایی در تدوین مقاله

تشکر و قدردانی

این مقاله نتیجه طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی تهران به شماره قرارداد ۱۳۲/۸۱۶۸ مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۹ است. نویسندگان مقاله لازم می‌دانند مراتب سپاسگزاری خود را از همکاری مسئولان محترم در دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مرکز تحقیقات چشم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و به ویژه بیمارستان فارابی اعلان دارند.

بدون در نظر داشتن مشکلات ناشی از ساعات طولانی کار، در نگاه اول به یافته‌ها، ممکن است به نظر برسد که در اثر اجرای سازماندهی تمام وقت، کارایی اتاق‌های عمل بهبود یافته است. تعداد اعمال جراحی سرپایی، افزایش معنی‌داری را نشان داده‌اند. با این حال، از آزمون‌های آماری چنین بر می‌آید که به رغم این افزایش، تعداد کل عمل‌های جراحی، افزایش معنی‌داری نداشته است. علت این امر، تعداد بسیار بیشتر عمل‌های بستری نسبت به عمل‌های سرپایی است. از آنجا که تغییر مهمی در تعداد عمل‌های جراحی بستری رخ نداده است، تأثیر افزایش عمل‌های جراحی سرپایی در تعداد کل عمل‌های جراحی، تعدیل شده است.

تفاوت عمده بعدی در تعداد بیماران ویزیت شده در درمانگاه‌ها مشاهده شده و افزایش معنی‌داری پس از اجرای سازماندهی جدید قابل ملاحظه است. البته با تأکید نمی‌توان این افزایش کارایی را به سازماندهی تمام وقت نسبت داد؛ زیرا این افزایش می‌تواند پاسخ تبعی بیمارستان به افزایش نیاز به خدمات باشد [۳۱]. از این رو، سیر صعودی فعالیت درمانگاه‌ها را نمی‌توان دقیقاً نتیجه سازماندهی جدید دانست و مواردی مانند افزایش تقاضا و تأکید مسئولان بیمارستان بر افزایش پاسخگویی به نیازهای مردم را نیز باید در نظر گرفت. بررسی عملکرد گروه‌های فوق تخصصی، نکته بعدی است که موجب می‌شود تأثیر سازماندهی تمام وقت بر کارایی، مورد تردید قرار بگیرد. به رغم عدم شرکت گروه آموزشی بیماری‌های حذقه در سازماندهی جدید، افزایش کارایی قابل توجهی در این گروه نشان داده شده است. حال آن که از بین چهار گروه آموزشی دیگر که در سازماندهی جدید شرکت داشته‌اند، تنها یک گروه، افزایش معنی‌داری در عملکرد خود نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد عواملی به جز سازماندهی تمام وقت بر افزایش عملکرد ایشان مؤثر بوده است.

منابع

1. Northcote Parkinson C, Rustomji MK, Sapre SA. Great ideas in management. 3rd Ed. Translated by Iran Nejad Parizi M. 1st Edition, Central Bank of Islamic Republic of Iran Publications: Tehran, 1998 [Persian]
2. Soltani I. Human resources productivity. 1st Edition, Arkan Publication: Isfahan, 2006 [Persian]
3. Soltani I. The role of human resources development in organizational processes efficiency and

effectiveness. Modiriat-e- Farda 2004; 3&4: 87-92 [Persian]

4. McGlynn EA, Shekelle PG, Chen S, Goldman D, Romley J, Hussey P, et al. Identifying, categorizing, and evaluating health care efficiency measures. Southern California Evidence-based Practice Center (RAND Corporation): Santa Monica, 2008

5. Chawla MGR, Berman P, Needleman J. Improving hospital performance through policies to increase hospital autonomy: methodological guidelines. 1996

[cited 2006 11/12/2006]; [Available from: <http://www.hsph.harvard.edu/ihsg/publications/pdf/No-32.PDF>.]

6. www.isna.ir. Report code: 8405-05980

7. www.isna.ir. Report code: 8303-04339

8. McKee, Martin, Judith Healy. Hospitals in a changing Europe. Open University Press: Buckingham and Philadelphia, 2002

9. Measuring hospital performance to improve the quality of care in Europe: a need for clarifying the concepts and defining the main dimension (report on a WHO workshop: Barcelona, Spain, 10-11 January 2003). WHO Regional Office for Europe: Copenhagen, Denmark, 2003

10. Salah H, Mohamed F, Ali M, Abd El Glal K, Safwat H, Hdad S, et al. Cost -analysis and efficiency indicators for health care (report number 3: summary output for El Gamhuria general hospital, 1993-1994). Harvard School of Public Health: Alexandria, 1997. [Available from: www.hsph.harvard.edu/ihsg/publications/pdf/No-58.PDF]

11. Sedghiani E. Evaluation of health and treatment cares. 1st Edition, Moein Publication: Iran, 1998 [Persian]

12. Sedghiani E. Hospital organization and management. 1st Edition, Jahan Rayaneh Publication: Iran, 1999 [Persian]

13. Diamond HS, Goldberg E, Janosky JE. The effect of full-time faculty hospitalists on the efficiency of care at a community teaching hospital. *Annals of Internal Medicine* 1998; 129: 197-203

14. Smith L, Folkard S, Tucker P, Macdonald I. Work shift duration: a review comparing eight hour and 12 hour shift systems. *Occupational and Environmental Medicine* 1998; 55: 217-29

15. Landsbergis P. Long work hours, hypertension, and cardiovascular disease. *Cadernos de Saude Publica* 2004; 20: 1746-8

16. Czeisler C. To the point of nodding off, USA TODAY, December 12, 2006. [Available from: http://www.usatoday.com/news/health/2006-12-11-sleep-study_x.htm]

17. Fackelmann K. Study: Long hospital shifts, sleep deprivation can kill, USA TODAY, December 12, 2006; [Available from: <http://www.usatoday.com/educate/college/healthscience/articles/20061217.htm>]

18. Lockley SW, Cronin JW, Evans EE, Cade BE, Lee CJ, Landrigan CP, et al. Effect of reducing interns' weekly work hours on sleep and attentional failures. *The New England Journal of Medicine* 2004; 351: 1829-37

19. Cromie WJ. Interns Continue to Work Overly Long Shifts, Study Findings: Endangering Patients and Themselves. *Harvard University Gazette*; September 5, 2006. [Available from: <http://www.news.harvard.edu/gazette/2006/09.14/99-sleepyinterns.html>]

20. Trinkoff A, Geiger-Brown J, Brady B, Lipscomb J, Muntaner C. How long and how much are nurses now working? *The American Journal of Nursing* 2006; 106: 60-71

21. Croasmun J. Error Rates for Nurses Increase With Length of Shifts. *Ergonomics Today™* (Quick news--Open Access), July12, 2004. [Available from <http://www.ergoweb.com/news/detail.cfm?id=959>]

22. Kowalczyk L. Hospitals Cutting Nurses' Long Shifts. *The Boston Globe*, September17, 2005. [Available from http://www.boston.com/news/local/massachusetts/articles/2005/09/17/hospitals_cutting_nurses_long_shifts/]

23. Josten EJ, Ng-A-Tham JE, Thierry H. The effects of extended workdays on fatigue, health, performance and satisfaction in nursing. *Journal of Advanced Nursing* 2003; 44: 643-52

24. Harrington JM. Shift work and health--a critical review of the literature on working hours. *Annals of the Academy of Medicine, Singapore* 1994; 23: 699-705

25. Ilhan MN, Durukan E, Aras E, Türkçüoğlu S, Aygün R. Long working hours increase the risk of sharp and needle stick injury in nurses: the need for new policy implication. *Journal of Advanced Nursing* 2006; 56: 563-8

26. Berger AM, Hobbs BB. Impact of shift work on the health and safety of nurses and patients. *Clinical Journal of Oncology Nursing* 2006; 10: 465-71

27. Spurgeon A, Harrington JM, Cooper CL. Health and safety problems associated with long working hours: a review of the current position. *Occupational and Environmental Medicine* 1997; 54: 367-75

28. Johnson JV, Lipscomb J. Long working hours, occupational health and the changing nature of work organization. *American Journal of Industrial Medicine* 2006; 49: 921-9

29. van der Hulst M. Long work hours and health. *Scandinavian Journal of Work, Environment and Health* 2003; 29: 171-88
30. Barger LK, Cade BE, Ayas NT, Cronin JW, Rosner B, Speizer FE, et al. Extended work shifts and

the risk of motor vehicle crashes among interns. *The New England Journal of Medicine* 2005; 352: 125-34

31. Faraji Khiavi F, Mousavi SMH. Efficiency assessment in Farabi Eye Hospital (Tehran) during 1999-2001. *Management and Medical Information Sciences* 2003; 12&13: 39-44 [Persian]